

Wij waren de zwijgers na mei vijfenveertig, gedicht 13

- 1 Wij rolden ons moedeloos op in het vijfde wiel
Aan de wagen van mei achtenzestig.
- Wij sliepen staande,
Wij voorspelden ons graag zelf.
- 5 Wij droomden rechtop
En trokken transparante wissels op elkaar.
Wij leefden verticaal
En onze voeten zochten een aanknopingspunt
In de schroefdraad van oude tradities.
- 10 Wij misten ons proper Latijn bij het rouwen.
Wij waren doodziek en op zoek naar een sterfbed.
In andermans ogen leefden wij feestend
Van bloedgeld in de wereldbank op Golgotha.
Wij waren criminelen zonder strafblad.
- 15 Onze misdaad was dat wij niets misdeden.
Wij handelden niet.
Wij leefden in gedachten
En dachten dat wij leefden.
- Wij herschreven Athene, Schubert en Rembrandt
- 20 In het plat van onze verdwenen geboortestreek.
Wij promoveerden op ons persoonlijke pathos.
Wij diplomeerden ons hart.
Wij doctoreerden in de lyriek.
Wij ambieerden veel vooruitgeschoven posten
- 25 Zonder status. Wij vonden geen draai.
- Ons hoofd liep om als een dansende derwisj gekooid
In het hoofd van een dansende derwisj.
Wij riepen om elkaar. Wij riepen om elk ander.
Wij liepen om elkander heen in wijde bogen dansend
- 30 Van omzichtigheid, wij waren springstof toen.

Uit: *Bres*, 2007

Ik sla een bres, ik brand een gat in het blad¹

Wat betekent het als een dichter 'ik' schrijft? Of 'wij'?
Hoe geëngageerd moet een dichter zijn?

De bundel *Bres* is een hoogtepunt in Nolens' oeuvre. Hij kreeg er de VSB-prijs 2008 voor. *Bres* laat een belangrijke omschakeling zien. De dichter die steeds 'ik' schreef, schakelde plots over naar 'wij.' 'Met die twee woorden, dat eeuwige 'jij' en dat eeuwige 'ik' zat ik opgesloten in mijn eigen intimistische jargon', zegt Nolens². Het was dus een bevrijdende ervaring, als het slaan van een bres.

In deze bundel brengt hij zijn generatie in de jaren 60 in beeld. Als 21-jarige student in Antwerpen behoorde hij tot de groep studenten die zich afzijdig hielden van de revolutie van mei '68. Die was in Parijs begonnen en overgewaaid naar Amsterdam en Leuven. Nolens vond de slogan van de revolterende studenten 'De verbeelding aan de macht' niet concreet genoeg. Hij zocht toen al de afzondering van zijn kamer om te schrijven. Dat leverde hem wel een schuldgevoel op: 'Je kreeg het stigma wereldvreemd te zijn'³.

In dit gedicht beschrijft hij dit overbodige gevoel van toen (1). Hij leefde van zijn fantasie en voorspelde zichzelf graag: 'Wij droomden rechtop/ En trokken transparante wissels op elkaar' (5-6). Zijn voeten zaten nog vastgeschroefd in de oude tradities van de vorige generatie. Er werd hem aangewreven dat nietsdoen zelfs een misdaad was: 'Wij waren criminelen zonder strafblad./ Onze misdaad was dat wij niets misdeden' (14-15).

In dit gedicht komen belangrijke thema's uit Nolens' oeuvre samen, zoals zijn afkomst 'In het plat van onze verdwenen geboortestreek' (20) en de herinnering aan wat verdwenen is.

De dichters van mei '68 wilden zelfs de bakermat van onze beschaving, de romantische traditie en de dramatische barok herschrijven: 'Wij herschreven Athene, Schubert en Rembrandt' (19). Nolens vond zijn poëzie van toen kennelijk te hartstochtelijk, te pathetisch, te geleerd: 'Wij promoveerden op ons persoonlijke pathos' (21) en 'Wij doctorerden in de lyriek' (23). Hij vond er zijn draai niet (25) en voelde nog niet, zoals hij in een recent interview zei: 'de euforie die ontstaat wanneer je zoals een pit in je vrucht zit, om een prachtig beeld van Rilke te gebruiken, en voelt dat de gedichten groeien'⁴.

In de laatste strofe roept hij het beeld op van de dansende derwisj. In volksverhalen heeft die islamitische bedelmonnik vaak een magisch karakter⁵. Om in trance te geraken, draait hij snel om zijn eigen as. De dichters waren toen vooral met zichzelf bezig en vermeden elkaar, ook al hadden ze het gevoel dat ze elkaar nodig hadden (28-30).

1 R. Rijghard (2008, 11 april). 'Ik deug alleen voor poëzie'. *NRC-Handelsblad*.

2 R. Rijghard (2008, 11 april). 'Ik deug alleen voor poëzie'. *NRC-Handelsblad*.

3 R. Rijghard (2008, 11 april). 'Ik deug alleen voor poëzie'. *NRC-Handelsblad*.

4 J. Van Riet (2012, 21 april). 'We zijn breder dan onze schouders'. *DS Weekblad*.

5 <http://www.woorden.org/woord/derwisj> en <http://nl.wikipedia.org/wiki/Derwisj>

Lessuggesties bij het gedicht 'Wij waren de zwijgers na mei vijfenveertig, gedicht 13'

1. Wij zijn de jongeren van mei 2012 Schrijf oefening

Hoe zou jij anno 2012 jouw dromen, daden en gedachten formuleren? Gebruik een wij-vorm, die zichzelf als een mantra herhaalt.

2. De verbeelding aan de macht

Zoek informatie op over de studentenleiders van de revoltes in de jaren 60.

Wie waren dat in Frankrijk, Nederland, Duitsland en België? Welk beroep oefenden deze mensen later uit? Zijn ze hun ideeën trouw gebleven?

3. Dansende derwisjen ICT-opdracht

Bekijk op YouTube beelden van de dansende derwisjen. Wat drukt deze dans, vaak door jongeren van jouw leeftijd beoefend, voor jou en voor hen uit?

Hoe interpreteer jij de beelden hierover in het gedicht van Leonard Nolens?

Bronnen

R. Rijghard (2008, 11 april). Ik deug alleen voor de poëzie. *NRC-Handelsblad*.

J. Van Riet (2012, 21 april). We zijn breder dan onze schouders. *DS Weekblad*, p 36-41.

<http://www.woorden.org/woord/derwisj>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Derwisj>